

शेतीशिवार - यशस्वी आले लागवडीचे नियोजन

आले लागवड यशस्वी होण्यासाठी जमिनीची निवड व शाश्वत पद्धतीने मशागत, वेण्याची निवड, खत व सिंचन व्यवस्थापन, कंद कुज व्यवस्थापन योग्य प्रकारे करून खर्चावर नियंत्रण ठेवल्यास आल्याची शेती फायदेशीर होऊ शकते.

आले लागवडीसाठी मध्यम प्रतीची, पाण्याचा निचरा होणारी जमीन निवडावी. लागवडीपूर्वी जमिनीची चांगली मशागत करून त्यामध्ये चांगले कुजलेले शेणखत किंवा कंपोस्ट खत एकरी १० टन मिसळावे. जमिनीची सुपीकता वाढविण्यासाठी सेंद्रिय खतांचा वापर आवश्यक असला तरी शेणखत कमी प्रमाणात उपलब्ध होत आहे. यावर पर्यायी उपाय म्हणून उम साखर कारखान्यांतून उपलब्ध होणाऱ्या उपपदार्थापैकी धट्ट मळी म्हणजेच प्रेसमड केकचा वापर सातारा जिल्ह्यातील आले उत्पादक शेतकरी करतात. पण ते वापरण्या पूर्वी खालिल दक्षता घेणे गरजेचे आहे

१) कारखान्यात तयार झालेला प्रेसमड लगेच पिकासाठी वापरू नये.
२) प्रेसमडमध्ये मेणाचे प्रमाण आठ ते नऊ टक्के असल्याने ते जमिनीत कुजण्यास वेळ लागतो म्हणून आले लागवड करण्यापूर्वी कमीत कमी तीन महिने अगोदर शेतात आणून ठेवो घालून कॅमोस्टिंग करून घ्यावा व त्यानंतरच जमिनीत घालावे. चोपण जमिनीत व चुनखड नसलेल्या जमिनीत मशागतीच्या वेळी जिप्सम घावे. जिप्सम चांगले प्रकारचे भूसुधारक आहे. चोपण जमिनीची सुधारणा त्याचप्रमाणे पिकांच्या वाढीसाठी जिप्सम चांगला उपयोगी पडतो. जिप्सम वर्षातून एकदा २०० ते ३०० किलो/एकरी जमिनीत टाकावा त्यामुळे जमिनीतून पाण्याचा निचरा होऊन जमीन पाणथळ होत नाही व सुपीकता वाढते.

ठिबक सिंचनाचा जेथे वापर केला जातो अशा ठिकाणी गादी वाफा पद्धतीने एका बेडवर दोन ओळीत वेण्याची लागवड करावी. रिजर च्या सहाय्याने १२० सें.मी. करती सरी पाडून घ्यावी म्हणजे मधील वरचा ६० सें.मी. रंदीचा होईल.

बेड तयार करीत असताना दोन बाबींचा विचार करावा

१) पाण्याचा योग्य निचरा होण्यासाठी बेड उताऱ्याच्या दिशेने असावे

२) जेवढे बेड लांबीला जास्त असणार तेवढे एकरी झाडांची संख्या जास्त बसणार.

आल्याची वेण निवडताना खालिल मुद्दे लक्षात ठेवावी

१) वेण प्लॉट आपल्या निरीक्षण मधील असावा जेणेकरून आपल्याला माहीत असणार की आल्याची बांडे डिसेंबर महिन्या पर्यंत पडलेली नव्हती

२) कंद ४० ते ५० ग्राम वजनाची व चांगले पोसलेले तसेच ९ महिने कालावधी झाल्यानंतरच काढलेला असावा.

३) लागवडीकरिता मागील वर्षी कंदकुजीचा प्रादुर्भाव न झालेला शेजातील आले वेगळे काढून सुप्तावस्था संपलेले २ ते ३ डोळे फुगलेले निवडावे. त्याचा वेण म्हणून वापर करावा.

लागवड करताना कंद ४ ते ५ सें.मी. खोल लावावा. जास्त तापमानात लागवड करावयाची असल्यास जास्त खोल लावावे. शक्यतो आल्याची

लागवड, तापमान ३५ ते ३७ डिग्री सेल्सियस असताना लागवड केलेली बर असते. जास्त तापमानात लागवड केल्यास आलं गाभाळणे ही शारीरिक विकृती होऊ शकते.

ताऱ्या आल्याची विक्री करावयाची असल्यास माहीम किंवा सातारी, औरंगाबाद, गोग्रा, या अधिक तंतुमय व चर्बता तिखट असणाऱ्या जाती निवडल्यात.

प्रक्रिया करावयाची असल्यास चरदा, सुप्रभा, वाचनाड, रिओ-दि-जानिरो, जमैका, मारन वांसारख्या कमी तंतुमय जातींची लागवड करावी.

बीजप्रक्रिया करताना प्रथम रासायनिक कीटनाशकाची बीजप्रक्रिया करावी. यासाठी किर्नॉलफॉस (२५ टक्के प्रवाही) २० मि.लि. किंवा डायमेथोएट (३० टक्के प्रवाही) १० मि.लि. या कीटकनाशकापैकी एक कीटकनाशक आणि कार्बेन्डाझिम (५० टक्के) १५ ग्रॅम किंवा मॅन्कोझेब ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मि.सजून त्यामध्ये कंद १५ ते २० मिनिटे चांगले बुडवावेत. २० मिनिटांनंतर विधाने सावलीत सुकवून त्यानंतर विधानू संवर्षकाची बीजप्रक्रिया करावी.

विधाने सावलीत सुकविल्यानंतर लागवडीच्या अगोदर झोम्पारिलम २५ ग्रॅम, तसेच पी.एस.बी. २५ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी वा प्रमाणात

मिसळून १० ते १५ मिनिटे विधाने बुडवून ठेवावे. त्यानंतर लागवड करावी. लागवडीचा अंतर ३०-३० से.मी. किंवा ३० २२.५ से.मी. ठेवावा शेताच्या लांबी रंदी नुसार एकरी २२००० ते २५००० कंद लागतात. लागवड झाल्या बरोबर हलकी भर द्यावी. आले लागवड करण्यासाठी आले व हळद लागवड यंत्राचा वापर होऊ शकतो. या यंत्राद्वारे बेड तयार करणे व लागवड करणे एकाच वेळी होत असल्याने वेळेची व मजुरांची बचत होते.

स्फुरद व पालाश पिकांला उशिरा उपलब्ध होते व आल्याला फुटवे येण्यासाठी स्फुरदाची म्हत्वातची भूमिका असते म्हणून स्फुरद आणि पालाशची मात्रा जमीन तयार करतवेळी शेणखता सोबत द्यावी. कच्ची बेड तयार झाल्यावर गांडूळ खत टाकावे व नंतर पके बेड तयार करून घ्यावे. नत्र खत पिकाची उगवण पूर्ण झाल्यानंतर फर्टिगेशन मधून द्यावा. आले पिकाची वाढीच्या अवस्थेनुसार विद्राव्य खतांचा वापर करावा. या मध्ये सुरुवातीची उगवणीची अवस्था (१ ते ४५ दिवस), त्यानंतर शाखीय वाढीची अवस्था (१२ आठवडे), कंद पोसण्याची अवस्था (१० आठवडे), व कंद भरण्याची अवस्था (६ आठवडे). असे एकूण ३० आठवडेपल विद्राव्य खत विभागून द्यावी. पालाश हा अन्नद्रव्य सुरुवातीपासूनच गरजेचे आहे पण सुरुवातीला वापर मर्यादित प्रमाणात करावा. शेवटच्या अवस्थेत प्रमाण थोडा वाढवावा. शाखीय वाढीची अवस्थेत फुटवे तयार होऊन प्रकाशसंश्लेषण क्रियाच्य मदतीने अन्नद्रव्य तयार करून कंद तयार करण्याच्या क्रियेत पोषक वातावरण निर्माण करतात. फवारणीसाठी चिलेटेड स्वरूपातील फेरस व झिंक १ग्राम प्रती लिटर व बोरॉन ०.५ ग्राम प्रति लिटर वा पेशा

जास्त घेऊ नये.

जमिनीच्या सुपिकतेसाठी विधानू स्लरी तयार करून वापरावी. त्यासाठी

ताजे शेण २० ड्रम, गोमूत्र १० ब्रॉडी, काळा गूळ २ ड्रम, ऑझोटोर्वॅक्टर ५०० सा, स्फुरद विरघडविणारे जीवाणू ५०० सा, पोटॅश मोविलायझर ५०० सा एक जीव करून २०० ते २५० लिटर पाण्यात मिश्रित करावा. ही विधानू तापमान कमी झाल्या नंतरच वापरपलता सुरू करावी. हलक्या जमीनीत ठिबक निवड करताना, कमी हिस्साव असलेला व दोन ड्रॉपर्स मधील अंतर कमी असलेला ठिबक संचाची निवड करणे गरजेचे आहे. ड्रॉप नियमितपणे स्वच्छ करून घ्यावी. प्रत्येक महिन्यात फॉस्फोरिक ऍसिड लॅटरल मधून सोडावे व संच स्वच्छ ठेवावे. हुमणीचे व्यवस्थापन सुरुवातीलाच एकात्मिक पद्धतीने करावा नाहीतर हुमणी च्या अळीने कुलडलेली कंद ऑगस्ट-सप्टेंबरमध्ये महिन्यात कंद कुज रोगाला बळी पडण्याची शक्यता असते. योग्य विधान्याची निवड व शेतातून अतिरिक्त पाण्याचा निचरा योग्य पद्धतीने करून जैविक बुरशी-नाशक ट्रायकोडर्मा चा वापर शेंद्रिय खतात अंतरीक्षण करून जमिनीत घातल्यास कंद कुजचे व्यवस्थापन कमी खर्चात करू शकतो.

- भूषण यादवीरवार
कृषी विज्ञान केंद्र, बोगाव
९९७००७०९३२